

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΔΙΣΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Έτος Η. 664

Ιδιοκτήτης—Διευθυντής ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Δευτέρα 19 Μαΐου 1930

ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΡΕΙΠΙΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ

Ο έμπνευσμένος λόγος του κ. Δημ. Νότη Μπότσαρη, Υπουργού των Ναυτικών και Βουλευτού Ιωαννίνων

Κατωτέρω δημοσιεύουμε τον έκφυον-θέντα κατά τας εορτάς του Σουλίου πανηγυρικόν υπό του Υπουργού των Ναυτικών κ. Μπότσαρη. Ο κ. Μπότσαρης δίκ' μιᾶς ὑπερέχου, ὡς ἡδὺς εἰς ὑπερκαίνουματά ἀγορεύσεώς τε, ἐπλεξε τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἀνταξίως πρὸς τὴν ἐπιβλητικότητά τῆς τελετῆς καὶ τὴν μεγάλην ἱστορικὴν σημασίαν τοῦ γεγονότος, τοῦ ὁποῦ ἐτελέσθη ὁ πανηγυρισμός. Ὁ λόγος τοῦ κ. Υπουργοῦ ἐκείνῳ οὕτως:

«Εἰς τὸ ἔρημον ἄγριο βουνὸ αὐτὸ ὅς κλίνωμεν τὸ γόνυ εὐλαβῶς. Εἶναι τὸ "Ἄγιον Πνεῦμα τοῦ λαμπροτέρου πνευματικοῦ Ναοῦ τῆς Ἑλευθερίας. Μιᾶς μακρυῆς, ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων, πρὸς τὴν θεότητα αὐτὴν λειτουργοῦν τὴν ἡχώ, ὅς μὴ ταράξῃ ὁ ψιθυρὸς τῆς προσευχῆς μας. Καί, ἂν ὁ νοὺς δὲν φθάσῃ νὰ τοῖς ἐξηγήσῃ, ἡ καρδιά μας ζωηρὰ ἄς ἀισθανθῇ τὸ θαῦμα αὐτὸ τοῦ λέγεσθαι ΣΟΥΛΙ.

Σπάζοντες τὰ δεσμά τῆς δουλείας, ἐκκήδησε σὺν λάμπῃς μέσῃ ἀπὸ ἀνώτερα ἀνθρώπινα ἰδανικά. Ὁριζαντόθη σὺν φλόγα, πῶς, παλαιότερα διακόσια χρόνι, ἐδίδεμαν τὸ σκλαβωμένον Γένος, ὅταν ἐβοήθησε, στήριξε περὶ αὐτὸ, ὅταν ἡ Ἑλλάς ἀνεστῆθη.

Ὅπως τὰ ἀραιότερα οὐράνια μετώρα, γοργὸν ἐχάθηκε τὸ Σοῦλι γὰρ νὰ ἀστυροβολήσῃ στὸν ζοφερὸν ἑλληνικὸν οὐρανόν. Ἐκεί ἡ τροχία του, καμωμένη ὑπὸ ὁλοκαύτωμα, ἤρω· "ομό", μαρτυρία, παλμὸν καὶ θούαν, μένει πάντα φωτεινὴ εἰς τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν.

Ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Σοῦλι καὶ τὰ Γιάννινα τοὺς πολλοὺς μακρυνοὺς θρηάμβους ἐναντίον ὁμετρῶν καὶ μανιασμένων ἐχθρῶν. Διαβάνει ἀπὸ τὸ Ἰκόνι καὶ τὸ Ζίλογγο καὶ τὴν Ῥηνιάσσα καὶ τὸ Σέλιτο. Πετάει στὸ Μικρυνόρος καὶ τὸ Ἰκαρπενήσι. Ἰκορφόνεται ὡς Μεσολόγγι καὶ ἀργοχάναται στὴν Ἀθηναίνα καὶ στὸ Φάλλο.

Ἡ κλαγγὴ τῶν ὄπλων του, ὁ ἀδιάλεπτος πολεμικὸς του συναγεμῶς, τῆς μάχης αἱ ἀχαὶ καὶ τῆς ὁρμῆς τοῦ τὸ μένος, ἐμπνέουν καὶ ἠλεκτρίζουν τὴν Φυλὴν.

Δίπλα στοὺς μεγάλους Ἀρχηγούς, ποὺ ἡ Εὐμαρμένη μὲ χρυσὰ γράμματα ἀνέγραψε στὰς δέλτους τῆς ἱστορίας, πόσοι ἄγνωστοι ταπεινοὶ πολεμιστὰ; Δὲν εἶναι μόνον τῶν παληκαριῶν τὰ πέτρινα στήθη. Ἐκαὶ οἱ γέροι, καὶ αἱ γυναῖκες, καὶ τὰ παιδιὰ, ὅλοι ἀθληταὶ τῆς ἡστέως καὶ τῆς Πατρίδος, ἀδάμαστοι ἀγωνισταί, ἐδελονταὶ ἐνθουσιώδεις στὸν ἀγῶνα, δεῖα μέλαν καλε-

τέραν αὐρίων.

Σὲ Σέλι, ἀγνωστὰ Ἀγωνιστὰ, σήμερον σοὺ ξαναδίνουμε τὴν τιμημένην σου θέσιν κοντὰ στοὺς μεγάλους ἀρχηγούς σου. Στὸς γέροντας, ποὺ τὴν θυσίαν τοὺς συνοψίζει, ὁ δαυλὸς τοῦ Σαμουὴλ στὸ Ἰκόνι.

Στὲς γυναῖκες, ποὺ τὴν ποικιλόμορφη ἀνδρεία τοὺς συμβολίζει ἡ ἐφοδὸς τῆς Μόσχως στὴν Κιάφα, τῆς Ἑλένης τὸ σπάθισμα στὸ Ζίλογγο καὶ τὸ Χαμὸς στὸ Σέλιτο, στὴν Ῥηνιάσσα τῆς Δέσπως τὸ ὁλοκαύτωμα.

Στὰ παιδιὰ, ποὺ ἀθῶα θύματα, γὰρ νὰ μὴ πέσουν στὰ χέρια τοῦ ἐχθροῦ, ἐσφάζον οἱ γονεῖς τοὺς, ἢ πρῶτοι ἀκροβολιστοὶ ὤρμουσαν ἐπάνω στὴν πυκνὴν ἀντίπαλον παράταξιν. Εἰς τὴν ἀνάρμηνσιν τῶν ἀφαντάσεων σταρῆσεων καὶ τῆς ἀσκητικῆς ἐγκαρτερήσεώς σας.

Εἰς ὅλους σας, Ἀρχηγοὶ τοῦ Σουλίου, ἢ ἄλλοι σεμνοὶ ἐργάται τῆς δόξης του, πρωταγωνισταὶ τῆς ὁλικῆς τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἑλευθερίας τοῦ πρωτοπόρου, ὑψηπετεῖς ἄνθρωποι εἰς τοὺς αἰθέρας τοῦ Ἑθνικοῦ Πανθέου ἢ ἑλευθέρησις τῆς Ἑλλάδος εὐλαβικά καταθέτει στέφανον δάφνης εἰς σέδιον μνήμην σας.

Ἐκαὶ ἡ φωνὴ μου, θέλω νὰ ἀκουσθῇ, πρὸ παντὸς ἀπὸ τοὺς σημερινοὺς Ἡπειρώτας. Ἐχουν πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς τιμητικὴν θέσιν θεωρῶν εἰς τὴν σεμνὴν αὐτὴν πομπήν. Διότι πρὸ δέκα ὀκτὼ ἐτῶν συνεπολεμήσαμεν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῆς τῆς ἱερᾶς γωνίας. Αὐτὰ ὅς ὑπενθυμίσουν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους δεῖ ἡ λαμπρὰ τροχία τοῦ Σουλίου εἰς καὶ σκοτεινὰ σημεῖα, καμωμένα ἀπὸ προσωπικὰ πάθη, ὀλίγα εὐτυχῶς. Ἀλλ' εἰς τοὺς ἀνθρώπους «οὐκ μισοῦντ' ἀνάμεικτους δὲ, τοὺς πρέπει ἐλευθερία». Γι' αὐτὸ κάθε τους λάθος οἱ Σουλιῶτες, διδόντας καὶ εἰς ἡμᾶς τὸ παράδειγμα, ἐφρόντισαν νὰ τὸ πολύνουν μὲ ποταμούς αἱμάτων.

Ἔτσι, ὁλοκάθαρ ἐἰς τὴν αἰωνιότητα ἀστὴρ καὶ παρθενικὴ προβάλλει ἡ μορφή τοῦ Σουλίου.

Ἡ Πατρίς μὲ εὐγνωμοσύνην καὶ θαυμασμόν ἀναμετρεῖ τὸ κλέος του καὶ τὸ θεωρεῖ καθύχημά της.

Ἐκαὶ συγκεντρύνοντες τὴν σκέψιν μας εἰς τὸν φωτιστὴν τῶν ἀγώνων καὶ τὴν φωτονεφέλην τοῦ μαρτυρίου τοῦ Σουλίου, ποὺ ἐνώδευσε εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Γένους, φοίνικα ἀείζων ἀναγεννώμενον ἐκ τῆς τέφρας του, αἱ σθανόμεθα νὰ ἀνέρχεται πρὸς τὸν οὐρανὸν ἡ κραυγὴ:

Ζήτω ἡ Ἑλλάς!

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΓΑΣ

1817

—Τι νῆν' τῆς Πάργας ὁ ἀχὸς, κ' ἡ βρονταριὰ ἡ μεγάλη;
Μὴν, ἀστραπὲς, μὴνα βροχὲς, μὴνα κ' ἀστροπελέκια;
—Οὐτ' ἀστραπὲς, οὐτε βροντὲς, οὐτε κ' ἀστροπελέκια,
Ξεκίνησε ὁ Ἀλῆ—πασίας τὴν Πάργα νὰ χτυπήσῃ
Μ' ἑπτὰ χιλιάδες Λιάπηδες καὶ σκλάβα νὰ τὴν κἀνῃ.
Ἀξάφνα μπήκεν ἡ Τουρκία στὰ περιβόλια μέσα
Κ' ἀναψε ἐκεῖ ὁ πόλεμος πὸ τὸ πωρνὸ ὡς τὸ βράδυ.
Ἐπτόισε τὲς κίτριες τὸ τοῦρκικο τὸ αἷμα.
Σκοτώθηκε ὁ Νταούτ—μπης, τὸ πρῶτο παλληκάρι,
Φεύγουν οἱ Τοῦρκοι φεύγουνε καὶ πίσω δὲν κυττάζουν,
Καὶ δὲν ἀπέμεινε ψυχὴ στὰ σύνορα τῆς Πάργας.
Στὸ Διογαράτι φτάσανε μὲ τὴν ψυχὴ σὺν στόμα
Μετριοῦνται μιὰ, μετριοῦνται δύο καὶ λείπουν τρεῖς χιλιάδες

1819

Τρία πουλλάκια κάθονταν στὴς Πρέβεζας τὸ κάστρο,
Τῶνα τηρᾷ κατ' τὴν Φραγκιά, τ' ἄλλο τὸν Ἀτ—Γιαννάκη.
Τὸ τρίτο τὸ μικρότερο μυριολογᾷ καὶ λέγει:
—«Πάργα, Τουρκία σὲ πλάκωσε, Τουρκία σὲ τριγυρίζει.
Δὲν ἐρχεται μὲ πόλεμο, μὲ προδοσίᾳ ζυγώνει.
Βεζύρης δὲν σ' ἐνίκησε μὲ τὰ πολλὰ τ' ἀσκήρια,
Οἱ Τοῦρκοι ἐφεύγαν σὺν λαοί, τὸ παργινὸ ντουφέκι,
Κ' οἱ Λιάπηδες δὲν κόταγαν νὰ ζήθουν νὰ πολεμήσουν.
Εἶχες λεβέντες διαλεκτοὺς, γυναῖκες ἀντρωμένους,
Πότρωγαν βόλια γιὰ ψωμί, παραοῦτι γιὰ προσφάγι.
Τάσπρα πουλήσαν τὸν Χριστό, τ' ἀσπρὰ πουλοῦν κ' ἐσένα.
Πάρτε, μαννάδες τὰ παιδιὰ, παπᾶδες τοὺς ἀγίους,
Λεβέντες, ρίξτε τ' ἄρματα καὶ πιάστε τὰ δικέλια
Καὶ αὐτοὶ νὰ ξεθάψετε τοὺς τάφους τῶν γονιῶν σας,
Καὶ βγάλετε τὰ κόκκαλα, ὅπου εἰν' ἐκεῖ θαμμένα,
Καὶ πάρτε τα στὴν Ξενιτειὰν ἐκεῖ ὅπου θὰ πάτε,
Τοῦρκους δὲν ἐπροσκύνησαν, Τοῦρκοι μὴν τὰ πατήσουν!

1819

—Μαῦρο πουλλάκι, πῶρχεισαι πὸ τῆς Στεριάς τὰ μέρη,
Πές μας τί κλάψες εἰν' αὐτές, τί μαῦρα μυριολογία,
Ποῦ ἀπὸ τὴν Πάργα βγαίνουνε καὶ τὰ βουνὰ ραγίζουν;
Μήνα τὴν ἔζωσε Τουρκία; Μήνα φωτιά τὴν καίει;
—Οὐτὴν ἔζωσε Τουρκία, οὐτε φωτιά τὴν καίει
Τοὺς Παργινούς πουλήσανε σὺν πρόβατα, σὺν γίδια,
Καὶ φεύγουν γιὰ τὴν Ξενιτειὰ, κ' ἐκεῖ νὰ ζήσουν πάνε,
Ἀφίνουνε τὰ σπιντιά τους, τοὺς τάφους τῶν γονιῶν τους
Γκρεμίζουνε τὲς ἐκκλησιές, μὴν τὲς πατήσουν Τοῦρκοι,
Ξεθάψουνε τὰ κόκκαλα πὸ μὲς ἀπὸ τοὺς τάφους.
Καὶ στὴν φωτιά τὰ ρίξαν ν' ἀνάψουν νὰ καοῦνε,
Νὰ μὴν τὰ βροῦν οἱ Λιάπηδες, νὰ μὴν τὰ βροῦν οἱ Τοῦρκοι.
Κλάψετε ὅσο εἰστε Χριστιανοί, μὲ λάδι βαφτισμένοι,
Τοὺς Παργινούς, ποὺ ἀφίνουνε τὴν δόλια τους Πατρίδα.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΚΑΙ

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Αναχωρεῖ σήμερον περὶ ὥραν 1 1/2 μ. εἰς Ἀρταν διὰ τὰς εορτάς τοῦ Πέτρου, ὁ Γενικὸς Διοικητὴς Ἡπείρου κ. Ἀχ. Καλεῦρας, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Ἐπισκοποῦ τῆς Μέσης Ἑκπαίδευσος κ. Γ. Κατσουρού, ὡς γραμματέως τῆς ἐκείνην προεδρίας τοῦ ἐνταῦθα Ἐπισκοπικοῦ τῆς Ἐκκοτονταετηρίδος, τοῦ Ἀνωτέρου Διοικητοῦ τῆς Χωροφυλακῆς Ἡπείρου ἀντισυνταγματάρχου κ. Σκουλοῦδη καὶ τοῦ Περιφερείου καὶ Διευθυντοῦ τῶν Γ. Τ. Τ. κ. Σταλημέρου.

Αναχωρεῖ ἐπίσης δι' Ἀρταν ὁ Δι. μαρχος Ἰωαννίνων κ. Δημ. Π. Βλαχέδης μετὰ τοῦ ἡμετέρου Διευθυντοῦ κ. Χρηστοβασίλη καὶ τῆς Δίδος Ἀνθούλας Χρηστοβασίλης.

Ἐδῆλσαν δέ οἱ θὰ μεταβῶν εἰς Ἀρταν ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Ἐπισκοπικοῦ κ. Ἀναστ. Βλαχόπουλος καὶ τινες ἄλλοι.

Τὸ ἑσπέρας τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς, τὸ Πεντακάσιον Διδασκαλεῖον μας, τὸ διευθυνόμενον ὑπὸ ὑπερέχου Ἡπειρώ-

του παιδαγωγοῦ, προσέφερεν εἰς τὴν πόλιν μας μὲν ἀσπληκτοῦ μεγαλείου καὶ ὀφειλόμενος παιδαγωγὸν καὶ μυσταγωγόν, ὁμοίαν τῆς ὁποίας δὲν ἐγνωρίσαμεν, μέχρι τοῦδε ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.

Ἐτελείτο κατὰ τὴν μνησθεῖσαν ἐσπέραν ὁ πανηγυρισμὸς τῆς Ἀνοξίας, Διδασκαλεῖον, κήπος καὶ τὸ ἐπίτηδες πηχθὲν ἐύλινον θέατρον ἦσαν καταστάσεις μετὰ κισσοῦς, μεφυσικὰ καὶ τεχνικὰ ἄνθη. Τὰ τεχνικὰ ἄνθη, ἔργα τῶν μαθητῶν, ἀνέρχοντο εἰς 4 περίπου χιλιάδας. Ἐνθάδε κἀνείεις ὅτι τὸ Διδασκαλεῖον μὲ τὸν ἀπέραντον κήπον του καὶ τῶν δένδρων τοῦ ἦσαν ἓνα κομμάτι τοῦ Παράδεισου, πρὸς τὴν πόλιν μας. Τόσον ὁ ἀθάνατος εἰς ὀφειλόμενα διακόσμος, ὁσονκαὶ τὰ σκηνηκῆσαν ἐπίσης ἔργα τῶν μαθητῶν, μεγάλων καὶ μικρῶν, καὶ μικροσκοπικῶν ἀκόμη, καὶ μέσῃ ἀπὸ δὲ αὐτὰ ἀνέστανε ἡ μεγάλη ψυχὴ τοῦ μεγάλου μας Ἡπειρώτου Παιδαγωγοῦ.

Ὅλος ὁ πανηγυρισμὸς περιετράφετο εἰς τὴν Ἀνοξίαν τὴν ὥραν αὐτὴν γενεσιουργὸν ἐποχὴν, ἐν θαυμασίᾳ συμβολισμῷ πρὸς τὸν θεῖον μῦθον τῆς Περσεφόνης. Μία καρδιάς νέα, ἀνθοστολισμένη ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, ἐσυμβόλιζεν ἐπιταχέστατα τὴν Ἀνοξίαν. Μεγάλοι, μικροὶ καὶ μικροσκοπικοὶ μαθηταὶ ἦσαν δριγνὰ τὰ πρόσωπα ἐν ἐκείνῳ ἐπιτυλίχῃ. Χρῆσι ἀνδρῶν, χρῆσι ὑποτιθεμένων γυναικῶν, μικρῶν παιδιῶν, ἐνδυμασία Ἡπειρωτικῶν τῶν δύο φύλων, ἅματα

Ἀμερικῆς Δολ. 7
